

Identifying and Prioritizing Factors Affecting the Sustainable Development of Sports Tourism Destinations in Tehran

Rahim Zare*

Associate Professor, Department of Business Administration, Faculty of Management and Accounting, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

Abstract

The sustainable development of sports tourism destinations is recognized as one of the most important goals and aspirations for many countries. This development is indebted to the complex and multidimensional influences of economic, socio-cultural, and environmental factors. The primary objective of this research was to identify and prioritize the factors affecting the sustainable development of the sports tourism destination in the metropolis of Tehran. The study is applied in purpose and employs a mixed-methods (qualitative-quantitative) approach. In the qualitative phase, semi-structured interviews were conducted with 14 experts, selected through purposive sampling. The data were analyzed using thematic analysis, following the six-step framework proposed by Braun and Clarke. In the quantitative phase, a questionnaire, developed based on the qualitative findings, was distributed among 35 academic and executive experts using stratified sampling. The reliability of the questionnaire was confirmed using Cronbach's alpha, and its validity was verified by specialists. Finally, the quantitative data were analyzed using SPSS software. The analysis resulted in the identification of 6 main themes and 20 sub-themes. The results indicated that all six dimensions were statistically significant and rated above average. The dimension of "Development of New Technologies" emerged as the most critical factor, with the highest mean score (4.657) and the lowest standard deviation (0.398). In contrast, the dimension of "Smart Management and Sustainable Urban Development" had the lowest mean score (4.022) and the highest standard deviation (0.591), ranking last in importance. The Friedman test results further confirmed this prioritization. In conclusion, for the sustainable development and strengthening of Tehran's sports tourism destination, these dimensions must be considered in a multidimensional and comprehensive manner. Such

* Corresponding Author: R.zare@atu.ac.ir

How to Cite: Zare, R. (2026). Identifying and Prioritizing Factors Affecting the Sustainable Development of Sports Tourism Destinations in Tehran. *Journal of Sustainable Development in Sport Management*, 6(15), 31-56

an approach not only brings the benefits of sustainable development but can also provide practical strategies and pathways to create a foundation for sustainable development in Tehran and transform this metropolis into a model for other major cities.

Extended Abstract

Introduction

Sports tourism is a rapidly growing segment of the tourism industry that offers new perspectives for strengthening sustainable destinations. As a revenue-generating activity, sports tourism has become a serious focus for various countries. The sustainable development of sports tourism destinations depends on the consideration of economic, socio-cultural, and environmental factors across various domains. Tourism destinations refer to places where tourists choose to spend time away from home - these geographical units visited by tourists can be independent centers. Conceptually, regional economic development is defined as a process where local governments and their communities manage available resources through public-private partnerships to create new jobs and stimulate economic growth. For successful sports tourism development, sustainable design and management are essential. As the capital of Iran, Tehran boasts numerous sports facilities serving both domestic and international tourists. With its sports/recreational complexes and specialized centers, the city has significant potential to deliver sports tourism services and products. As literature review indicates, sustainable development of sports tourism destinations can generate various economic, socio-cultural, and environmental benefits. This necessitates in-depth analysis, making the current study's main objective the identification and prioritization of factors affecting sustainable development of Tehran's sports tourism destinations using mixed methods.

Materials and Methods

This applied research employs a mixed-methods approach. The qualitative phase uses thematic analysis to identify factors influencing sustainable development of Tehran's sports tourism destinations, while the quantitative phase prioritizes these themes through survey research. Qualitative data was collected via semi-structured interviews with 14 experts in sports management, tourism management, public administration, development management, urban planning, and public policy. Using purposive sampling and theoretical saturation criteria, interviews continued until no new themes emerged. Extracted themes were then prioritized in the quantitative phase through stratified sampling of experts with both academic and professional backgrounds. Thematic analysis identifies patterns/themes in qualitative data through Braun and Clarke's six-phase inductive approach (moving from specific to general).

Discussion and Results

The thematic analysis yielded 6 main themes and 20 sub-themes. All extracted themes showed strong interconnections, indicating alignment. In the subsequent quantitative phase, sports and tourism experts reviewed and completed questionnaires, revising judgments as needed and providing rationale for dissenting opinions. Questionnaire validity was confirmed by 7 experts (face/content validity). Internal reliability was established through acceptable Cronbach's alpha coefficients. Participants included academics, executive managers, and sports tourism specialists. Stratified sampling identified 39 potential respondents, with 35 completed questionnaires returned. Data analysis included descriptive statistics, inferential statistics, and analysis via SPSS 26 and Smart PLS 4. All dimensions and components were statistically validated.

Conclusions

Sustainable development of sports tourism destinations requires balancing economic, social, environmental, and managerial dimensions. This study identified and prioritized factors for Tehran's sustainable sports tourism development, revealing that sustainability demands simultaneous attention to multiple key components requiring specific capacities. With proper planning and smart management, these capacities can enable sustainable development that balances economic growth, environmental conservation, social justice, and stakeholder satisfaction. Tehran's unique geographical location along the Alborz mountain range provides exceptional climatic/natural diversity, enabling development of diverse sporting activities. Strategic planning should leverage Tehran's natural advantages, address the identified priority factors, and develop operational strategies tailored to local conditions. This approach can position Tehran as a model for sustainable sports tourism development in metropolitan contexts while preserving its environmental and cultural assets.

Keywords: destination management, sports tourism, sports tourism destination, sustainable development, Tehran

شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر در توسعه پایدار مقصد گردشگری ورزشی شهر تهران

دانشیار گروه مدیریت بازرگانی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

رحیم زارع *

چکیده

توسعه پایدار مقاصد گردشگری ورزشی به عنوان یکی از مهم‌ترین اهداف و آرمان‌های بسیاری از کشورها شناخته می‌شود. این توسعه مرهون تأثیرات پیچیده و چندبعدی عوامل اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و زیست‌محیطی است. هدف اصلی این تحقیق، شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر در توسعه پایدار مقصد گردشگری ورزشی کلانشهر تهران بود. پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، ترکیبی (کیفی- کمی) بود. در فاز کیفی، با ۱۴ خبره (با نمونه‌گیری هدفمند) مصاحبه نیمه‌ساختاریافته انجام شد و داده‌ها با استفاده از تحلیل مضمون و طی گام‌های شش‌گانه براون و کلارک، تحلیل شدند. در فاز کمی، پرسشنامه‌ای مبتنی بر یافته‌های کیفی طراحی و بین ۳۵ خبره اجرایی و دانشگاهی (نمونه‌گیری طبقه‌ای) توزیع گردید. پایایی پرسشنامه با آلفای کرونباخ و روایی آن توسط متخصصان تأیید شد. در نهایت، داده‌های کمی با نرم‌افزار SPSS تحلیل شدند. خروجی این مرحله، شکل‌گیری ۶ مضمون اصلی و ۲۰ مضمون فرعی بود. براساس نتایج، تمامی ابعاد شش‌گانه از نظر آماری معنادار بوده و بالاتر از حد متوسط ارزیابی شده‌اند. بعد «توسعه فناوری‌های نوین» با بیشترین میانگین (۴/۶۵۷) و کمترین انحراف معیار (۰/۳۹۸) به‌عنوان مهم‌ترین عامل شناسایی شد. در مقابل، بعد «مدیریت هوشمند و توسعه شهری پایدار» با کمترین میانگین (۴/۰۲۲) و بیشترین انحراف معیار (۰/۵۹۱) در رتبه آخر اهمیت قرار گرفت. نتایج آزمون فریدمن نیز این اولویت‌بندی را تأیید می‌کند. بر این اساس می‌توان نتیجه گرفت که برای توسعه پایدار و تقویت مقصد گردشگری ورزشی تهران، این ابعاد باید به صورت چندبعدی و همه‌جانبه مدنظر قرار گیرند. چنین نگاهی نه تنها مزایای حاصل از توسعه پایدار را به ارمغان می‌آورد بلکه می‌تواند راهبردها و مسیرهای عملیاتی را فراهم کند تا هم بستری برای توسعه پایدار در تهران ایجاد شود و هم این کلانشهر به الگویی برای سایر شهرهای بزرگ تبدیل گردد.

کلیدواژه‌ها: گردشگری ورزشی، توسعه پایدار، مدیریت مقصد، مقصد گردشگری ورزشی، تهران.

مقدمه

گردشگری ورزشی به‌عنوان یکی از پویاترین و پررشدترین شاخه‌های صنعت گردشگری جهانی، در تقاطع بخش‌های ورزش و سفر قرار دارد و میلیون‌ها گردشگر را صرف‌نظر از اینکه ورزش هدف اصلی سفرشان باشد یا نه، به خود جذب می‌کند (پیگاسو^۱، ۲۰۰۴؛ زارع^۲ و همکاران، ۲۰۲۳). این حوزه که شامل سفر برای مشارکت فعال یا غیرفعال (تماشاگری) در رویدادهای ورزشی می‌شود (گامون و رابینسون^۳، ۲۰۰۳) نه تنها یک فعالیت درآمدزای قدرتمند است (حسن‌شاهی^۴ و همکاران، ۲۰۲۱) بلکه از تغییر رفتار مسافران به سمت زندگی فعال حمایت کرده و دیدگاه‌های جدیدی برای تقویت مقاصد پایدار ارائه می‌کند (مورفولاک^۵ و همکاران، ۲۰۲۳).

توسعه گردشگری ورزشی سهم بسزایی در تحقق «اهداف توسعه پایدار» (SDGs^۶) سازمان ملل متحد دارد و به‌ویژه در دستیابی به اهداف هشتم (اشتغال و رشد اقتصادی)، دوازدهم (مصرف مسئولانه) و چهاردهم (حفاظت از زیست‌بوم‌های آبی) اثرگذار است (پاناگیوتوپولوس^۷ و همکاران، ۲۰۲۲). این صنعت از طریق ایجاد فرصت‌های شغلی متنوع، توسعه کسب‌وکارهای محلی و ترویج رشد اقتصادی پایدار، نه تنها به رونق اقتصادی جوامع میزبان کمک می‌کند بلکه در ارتقای کیفیت زندگی و رفاه اجتماعی نیز نقش ایفا می‌نماید (تامینو^۸ و همکاران، ۲۰۲۰؛ سازمان جهانی گردشگری^۹، ۲۰۱۳).

مقصد گردشگری به‌عنوان واحد بنیادی تحلیل در صنعت گردشگری شناخته می‌شود (مارتینز^{۱۰} و همکاران، ۲۰۲۱؛ راناچر-لاکندر و زهرر^{۱۱}، ۲۰۲۲) و می‌تواند در قالب‌های متنوعی از پیست اسکی و استراحتگاه ساحلی تا شهرها و مناطق گسترده تعریف شود (هانا^{۱۲} و همکاران، ۲۰۱۸؛ جاوید^{۱۳} و همکاران، ۲۰۲۱؛ امامی^{۱۴} و همکاران، ۲۰۲۳).

-
1. Pigeassou
 2. Zare
 3. Gammon & Robinson
 4. Hsanshahi
 5. Morfoulaki
 6. Sustainable Development and the Sustainable Development Goals (SDGs).
 7. Panagiotopoulos
 8. Tomino
 9. World Tourism Organization (WTO).
 10. Martins
 11. Ranacher-Lackner & Zehrer
 12. Hanna
 13. Javid
 14. Emami

توسعه پایدار مقصد گردشگری ورزشی مرهون تأثیرات اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و زیست‌محیطی است که بیشتر در زمینه‌های مختلفی به کار می‌رود (پریک^۱ و همکاران، ۲۰۲۲؛ سرنات و گوردون^۲، ۲۰۱۲؛ استودارد^۳ و همکاران، ۲۰۱۲؛ شرود^۴، ۲۰۰۷؛ فردلین^۵ و همکاران، ۲۰۰۵) و برای تحقق توسعه موفقیت‌آمیز گردشگری ورزشی، باید به‌طور پایدار طراحی و مدیریت شود (گونزالز-گارسیا^۶ و همکاران، ۲۰۲۲).

با این حال، علیرغم پتانسیل‌های قابل توجه گردشگری ورزشی، ملاحظه می‌شود که هر دو مقوله گردشگری و ورزش با چالش‌های جدی در زمینه توسعه پایدار مواجه هستند (مک کول و همکاران^۷، ۲۰۱۳؛ تاکز^۸، ۲۰۱۳). برنامه‌ریزی برای توسعه این صنعت بدون در نظر گرفتن ملاحظات پایداری، می‌تواند به پیامدهای ناگواری مانند تخریب محیط زیست، بروز چالش‌های اجتماعی و ناپایداری اقتصادی بینجامد.

به‌طور کلی، ترویج و توسعه گردشگری به‌عنوان منبع بزرگ درآمد، مشاغل جدید و تغییرات و بهبود در زیرساخت‌های جامعه تلقی می‌شود. این واقعیت، قطب جذابی برای سایر صنایع و در نتیجه مشروط به توسعه بعدی آنها است. می‌توان تأیید کرد که فعالیت‌های گردشگری، تأثیری جهانی بر جمعیت میزبان دارند (کیم^۹ و همکاران، ۲۰۱۳). گردشگری ورزشی پایدار مستلزم ایجاد تعادل بین منافع اقتصادی با حفاظت از محیط زیست و عدالت اجتماعی است (کالینز و فلین^{۱۰}، ۲۰۰۸).

اگرچه اهمیت گردشگری ورزشی به‌طور کلی شناخته شده است اما شهر تهران به‌عنوان یک کلان‌شهر، از ظرفیت‌های عظیم و درعین حال ناشناخته‌ای در این حوزه برخوردار است. پایتخت ایران میزبان جاذبه‌ها و رویدادهای ورزشی منحصربه‌فردی است که می‌تواند آن را به کانونی برای گردشگری ورزشی تبدیل کنند از جمله:

- پیست‌های اسکی بین‌المللی همچون دیزین و دربندسر.
- مجموعه‌های ورزشی بزرگ و نمادین مانند ورزشگاه آزادی.

1. Perić
2. Cernat & Gourdon
3. Stoddard
4. Sherwood
5. Fredline
6. González-García
7. McCool et al
8. Taks
9. Kim
10. Collins & Flynn

- میزبانی رویدادهای بزرگ ورزشی از لیگ برتر فوتبال تا ماراتن‌های بین‌المللی.
- فرهنگ غنی ورزش‌های زورخانه‌ای و بومی که خود می‌تواند به‌عنوان یک جاذبه توریستی عمل کند.

با وجود تأکید مطالعات پیشین بر مزایای توسعه پایدار گردشگری ورزشی (غریب‌پور^۱ و همکاران، ۲۰۲۴؛ مازا^۲، ۲۰۲۳؛ گونزالز-گارسیا و همکاران، ۲۰۲۲) دو شکاف پژوهشی اصلی مشاهده می‌شود: نخست، نبود چارچوبی جامع برای شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر در بستر کلان‌شهری مانند تهران و دوم، عدم استفاده از روش‌شناسی ترکیبی برای تحلیل این عوامل. این خلأ می‌تواند به برنامه‌ریزی ناکارآمد و بروز چالش‌های زیست‌محیطی، اجتماعی و اقتصادی در تهران بینجامد. علاوه بر این، مطالعات پیشین از به‌کارگیری روش‌های ترکیبی (کیفی-کمی) برای کشف عمقی این عوامل و سپس اعتبارسنجی و اولویت‌بندی آنان غفلت کرده‌اند.

بر این اساس، هدف اصلی پژوهش حاضر پاسخ به این شکاف پژوهشی از طریق «شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر توسعه پایدار مقصد گردشگری ورزشی شهر تهران» است. سؤالات اصلی این پژوهش به شرح زیر است: عوامل (مضامین و زیرمضامین) مؤثر بر توسعه پایدار مقصد گردشگری ورزشی تهران از دیدگاه خبرگان کدامند؟ اولویت و اهمیت نسبی این عوامل شناسایی شده در توسعه گردشگری ورزشی تهران چگونه است؟

پیشینه پژوهش

در بررسی نظام‌مندی که در مطالعات پیشین در حوزه گردشگری ورزشی و توسعه پایدار صورت گرفته است، یک دسته‌بندی کلی وجود دارد که سیر تکامل موضوع را از مبانی نظری به سمت مطالعات کاربردی و سپس توجه به فناوری‌های نوین تغییر می‌دهد. در پژوهش‌های اولیه بیشتر بر تعریف پایه و چارچوب‌های مفهومی تمرکز وجود داشت. به‌عنوان مثال، گامون و رابینسون (۲۰۰۳) و گیسون^۳ (۲۰۰۴) بنیان‌های نظری این حوزه را در ارائه دسته‌بندی‌های مختلف از گردشگران ورزشی بنا نهادند. اگرچه این دسته‌بندی‌ها از جامعیت نسبی برخوردارند اما در بسترهای فرهنگی مختلف نیاز به بومی‌سازی دارند.

1. Gharibpoor
2. Mazza
3. Gibson

در ادامه، کالینز و فلین (۲۰۰۸) با معرفی ابعاد سه‌گانه پایداری (زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی)، چارچوب مناسبی برای تحلیل پایداری در گردشگری ورزشی ارائه نمودند. این چارچوب، مبنای بسیاری از مطالعات بعدی قرار گرفت از جمله مطالعه مالن و چارد^۱ (۲۰۱۱) که به بعد زیست‌محیطی و هایگم و هینچ^۲ (۲۰۰۹) که به بعد اجتماعی پایداری پرداختند. باین حال، این مطالعات عمدتاً تک‌بعدی بوده و تعامل پیچیده بین ابعاد مختلف پایداری را مورد توجه قرار نداده‌اند.

در سال‌های اخیر، شاهد حرکت مطالعات به سمت تحلیل‌های یکپارچه و کاربردی‌تر هستیم. پریک و همکاران (۲۰۲۲) و گونزالز-گارسیا و همکاران (۲۰۲۲) با تأکید بر طراحی و مدیریت یکپارچه، گام مهمی در این جهت برداشتند. مطالعه مورفولاکی و همکاران (۲۰۲۳) نیز با بررسی تاب‌آوری گردشگری ورزشی در دوران همه‌گیری، بر اهمیت انعطاف‌پذیری در مدیریت مقاصد تأکید نمود.

جالب توجه آنکه جدیدترین مطالعات به نقش فناوری‌های دیجیتال در تحول این حوزه پرداخته‌اند. چن^۳ و همکاران (۲۰۲۵) بر توسعه اکوسیستم دیجیتال برای مقاصد گردشگری ورزشی تأکید کرده‌اند که نشان‌دهنده تحول پارادایم در این حوزه است. از سوی دیگر، سودارمانتو^۴ و همکاران (۲۰۲۵) به مدل‌سازی توسعه یکپارچه گردشگری ورزشی در مقاصد طبیعی پرداخته و بر مدیریت منابع، مشارکت ذینفعان و ایمنی بازدیدکنندگان تأکید نموده‌اند. با وجود غنای مطالعات پیشین، بررسی انتقادی آن‌ها شکاف‌های مهمی را نمایان می‌سازد: اولاً، تمرکز غالب مطالعات بر مقاصد طبیعی و روستایی بوده و مقاصد کلان‌شهری با پیچیدگی‌های خاص خود کمتر مورد توجه قرار گرفته‌اند. مطالعاتی مانند ویدیانینگسی^۵ و همکاران (۲۰۲۳) اگرچه به توسعه منطقه‌ای پرداخته‌اند اما قابل تعمیم به کلان‌شهری مانند تهران با ویژگی‌های منحصر به فرد آن نیست.

ثانیاً، رویکرد روش‌شناختی اکثر مطالعات، کمی یا کیفی صرف بوده و فاقد رویکرد ترکیبی است. این در حالی است که پیچیدگی موضوع توسعه پایدار گردشگری ورزشی در

1. Mallen & Chard
 2. Higham & Hinch
 3. Chen
 4. Sudarmanto
 5. Widianingsih

کلان‌شهرها، استفاده از روش‌شناسی ترکیبی (کیفی-کمی) را برای کشف عمقی عوامل و سپس اعتبارسنجی آن‌ها ضروری می‌سازد.

ثالثاً، علیرغم توجه به ابعاد مختلف پایداری، مدل بومی برای اولویت‌بندی عوامل مؤثر در بستر کلان‌شهرها ارائه نشده است. این شکاف به‌وضوح در مطالعات پیشین مشهود است. بنابراین، اگرچه مطالعات پیشین سهم ارزشمندی در توسعه ادبیات این حوزه داشته‌اند اما ناتوانی در ارائه چارچوبی جامع برای شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر توسعه پایدار گردشگری ورزشی در کلان‌شهرها، به‌ویژه کلان‌شهر تهران، همچنان به قوت خود باقی است. این پژوهش درصدد است با بهره‌گیری از روش ترکیبی (کیفی-کمی) و با تمرکز بر کلان‌شهر تهران، این شکاف مهم پژوهشی را پر نماید.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، ترکیبی (کیفی-کمی) است. این پژوهش در دو فاز متوالی طراحی و در بازه زمانی مصاحبه‌ها در زمستان ۱۴۰۳ الی بهار ۱۴۰۴ اجرا شد. جامعه آماری فاز کیفی را خبرگان حوزه‌های مدیریت ورزشی، گردشگری و برنامه‌ریزی شهری تشکیل دادند. با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و با توجه به معیارهای ورود شامل: حداقل ۱۰ سال سابقه اجرایی یا علمی در حوزه‌های مرتبط، دارا بودن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد یا بالاتر و داشتن سوابق پژوهشی یا پروژه‌های اجرایی در این زمینه، با ۱۴ نفر از خبرگان مصاحبه شد تا اشباع نظری حاصل شود که ۶۴ درصد مرد و ۳۶ درصد زن بودند. میانگین سابقه فعالیت تخصصی این افراد ۱۵ سال بود که در حوزه‌های مدیریت ورزشی (۴۲ درصد)، گردشگری (۲۹ درصد) و مدیریت شهری (۲۹ درصد) فعالیت داشتند. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته گردآوری شدند. میانگین زمان هر مصاحبه ۴۵ دقیقه بود. فرآیند مصاحبه به این صورت بود که پس از تعیین وقت قبلی، اهداف پژوهش برای مشارکت‌کننده توضیح داده می‌شد و رضایت او برای ضبط صدا جلب می‌گشت. سؤالات مصاحبه حول محور شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه پایدار گردشگری ورزشی تهران بود. برای تحلیل داده‌های کیفی از روش تحلیل مضمون و براساس الگوی شش‌گانه براون و کلارک^۱ (۲۰۰۶) شامل: (۱) آشنایی با داده‌ها، (۲) تولید کدهای اولیه، (۳)

جستجوی مضامین، ۴) بازبینی مضامین، ۵) تعریف و نامگذاری مضامین و ۶) تهیه گزارش، استفاده شد.

جامعه آماری در فاز کمی را کلیه خبرگان دانشگاهی و اجرایی در حوزه‌های ورزش و گردشگری در شهر تهران تشکیل دادند. با استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای و براساس معیارهای ورود مشابه فاز کیفی، ۳۵ پرسشنامه توزیع و جمع‌آوری شد که ۶۰ درصد مرد و ۴۰ درصد زن بودند. میانگین سنی شرکت‌کنندگان ۴۳ سال بود. از نظر سطح تحصیلات، ۵ درصد کارشناسی ارشد و ۹۵ درصد دکتری بودند. همچنین از نظر سابقه فعالیت، ۲۵ درصد کمتر از ۱۰ سال، ۵۰ درصد بین ۱۰ تا ۲۰ سال و ۲۵ درصد بیش از ۲۰ سال سابقه داشتند. ابزار این فاز، پرسشنامه محقق‌ساخت مبتنی بر مضامین استخراج‌شده از فاز کیفی بود. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه توسط ۷ تن از اساتید متخصص تأیید شد. پایایی آن نیز از طریق آلفای کرونباخ محاسبه و مقدار آن برای کل پرسشنامه ۰/۸۶ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی مطلوب است. داده‌های کمی با استفاده از نرم‌افزار SPSS مورد تحلیل توصیفی و استنباطی قرار گرفت.

به منظور اطمینان از انتقال‌پذیری و اعتمادپذیری؛ با استفاده از رویکرد بازآزمون مصاحبه‌ها؛ پایایی کدگذاری‌ها مورد بررسی و بازبینی قرار گرفتند که نتایج مربوطه در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱. بررسی پایایی مصاحبه‌ها (رویکرد پایایی بازآزمون)

ردیف	کد مصاحبه‌شونده	تعداد کل کدها	تعداد کدهای مورد توافق	تعداد کدهای عدم توافق	پایایی بازآزمون
۱	مصاحبه ۲	۳۴	۱۴	۵	٪۸۲
۲	مصاحبه ۵	۴۱	۱۵	۵	٪۷۳
۳	مصاحبه ۸	۳۷	۱۴	۶	٪۷۵
۴	مصاحبه ۱۲	۳۱	۱۳	۴	٪۸۳
۵	مجموع	۲۹	۱۳	۸	٪۸۹

مأخذ: یافته‌های پژوهش

$$\text{پایایی بازآزمون} = (\text{تعداد کل کدها}) / (\text{تعداد کدهای مورد توافق} \times ۲)$$

همانطور که در جدول ۱ ملاحظه می‌شود، مقدار پایایی بازآزمون مصاحبه‌ها برابر با ۸۰/۲ است که نشان‌دهنده قابلیت بالای اعتماد کدگذاری‌هاست.

یافته‌های پژوهش

در مرحله اول، با استفاده از روش کیفی تحلیل مضمون، شناسایی و استخراج تم‌ها صورت پذیرفتند. مطابق با گام‌های شش‌گانه براون و کلارک (۲۰۰۶)، برای تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی، از روش تحلیل مضمون براون و کلارک (۲۰۰۶) در شش گام استفاده شد. در مرحله اول، با مطالعه مکرر مصاحبه‌ها و یادداشت‌برداری، آشنایی عمیق با داده‌ها حاصل شد. سپس در مرحله دوم، کدهای اولیه به صورت خط‌به‌خط و با رویکردی استقرایی استخراج شدند. این کدها در ادامه در قالب مضامین اولیه سازماندهی شده و در مراحل سوم و چهارم مورد بازبینی و پالایش قرار گرفتند تا از انسجام و تمایز کافی برخوردار شوند.

در مراحل نهایی، مضامین اصلی و فرعی به‌طور دقیق تعریف و روابط بین آن‌ها مشخص گردید. در این فرآیند، تمامی کدها با مضامین مربوطه مطابقت داده شده و از طریق بحث و توافق بین محققان، اعتبار مضامین تأیید شد. در نهایت، در مرحله ششم، گزارش نهایی تحلیل در قالب شبکه‌ای از مضامین به‌هم‌پیوسته ارائه گردید که چارچوب جامعی از عوامل مؤثر بر توسعه پایدار گردشگری ورزشی تهران را نمایش می‌دهد.

در جدول ۲، نمونه یکی از مصاحبه‌های صورت گرفته نشان داده شده است.

جدول ۲. نمونه‌ای از کدهای استخراج شده از مصاحبه MI

ردیف	متن مصاحبه (داده خام)	کد اولیه استخراج شده	مضمون فرعی مرتبط
	«تهران پتانسیل‌های باورنکردنی دارد؛ از پیست‌های اسکی منحصربه‌فرد گرفته تا استادیوم‌های بزرگ. اما ... این پتانسیل‌ها به صورت تفکر سیستمی و یکپارچه دیده نمی‌شوند.»	شناسایی و تجزیه و تحلیل پتانسیل‌های بالقوه و بالفعل	برنامه‌ریزی استراتژیک در زمینه امکانات و زیرساخت‌های ورزشی
	«اگر به درستی مدیریت شود، منجر به اشتغال‌زایی گسترده ... می‌شود. این امر رونق اقتصادی و توسعه کسب‌وکارهای محلی ... را در پی دارد.»	اشتغال‌زایی، رونق اقتصادی، توسعه کسب‌وکارهای محلی	اقتصاد پایدار گردشگری ورزشی
	«یک گردشگر خارجی که به قصد اسکی به تهران می‌آید، چگونه باید خودش را به دیزین برساند؟ ما نیازمند نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی و هوشمندسازی سیستم حمل‌ونقل هستیم.»	نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی، هوشمندسازی سیستم حمل‌ونقل عمومی	حمل‌ونقل و شبکه ارتباطی هوشمند

ردیف	متن مصاحبه (داده خام)	کد اولیه استخراج شده	مضمون فرعی مرتبط
	«دولت باید به تدریج تصدی‌گری مستقیم را حذف و نقش تنظیم‌گر و ناظر را ایفا کند. هماهنگی بین نهادهای مسئول ... یک امر حیاتی است.»	حذف تصدی‌گری دولت، ایجاد هماهنگی بین نهادهای مسئول	مشارکت سه‌گانه دولتی، خصوصی و مردم‌نهاد
	«بدون سیاست‌گذاری یکپارچه، ما تنها درجا می‌زنیم.»	سیاست‌گذاری یکپارچه	سیاست‌گذاری یکپارچه
	«از یک سو باید هویت فرهنگی و میراث شهری تهران را حفظ کنیم. طراحی اماکن ورزشی جدید باید همساز با فرهنگ و معماری ایرانی-اسلامی باشد.»	حفظ هویت فرهنگی و میراث شهری، معماری همساز با فرهنگ	حفظ هویت فرهنگی و میراث شهری
	«نیازمند آموزش و توانمندسازی شهروندان هستیم. باید از طریق رسانه، مشارکت مردم را افزایش داد و مسئولیت‌پذیری فردی و اجتماعی را ترویج کرد.»	آموزش و توانمندسازی، استفاده از ظرفیت رسانه، تشویق مشارکت مردم، مسئولیت‌پذیری فردی و اجتماعی	آموزش و توانمندسازی شهروندان
	«این کار نشاط اجتماعی و کاهش تضادهای فرهنگی را به همراه می‌آورد.»	افزایش نشاط اجتماعی، کاهش تضادهای فرهنگی	اخلاق گردشگری و مسئولیت اجتماعی
	«باید به سمت استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر در استادیوم‌ها و مجموعه‌های ورزشی برویم. مدیریت پسماند در رویدادهای بزرگ یک آزمون جدی برای ماست.»	استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر، مدیریت پسماند	استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر
	«بهینه‌سازی مصرف آب و انرژی در این اماکن، به‌ویژه با توجه به شرایط کم‌آبی کشور، یک ضرورت است.»	بهینه‌سازی مصرف آب و انرژی	بهینه‌سازی مصرف
	«ما موظفیم ظرفیت تحمل محیط‌زیستی تهران را در نظر بگیریم.»	در نظرگیری ظرفیت تحمل محیط‌زیستی	حفظ تنوع زیستی
	«ما نیازمند توسعه اپلیکیشن‌های هوشمند و پلتفرم‌های رزرو آنلاین یکپارچه برای رزرو بلیت، هتل و تورهای ورزشی هستیم.»	توسعه اپلیکیشن‌های هوشمند، پلتفرم‌های رزرو آنلاین	ایجاد سامانه یکپارچه مدیریت گردشگری ورزشی
	«هوش مصنوعی می‌تواند به ما در تحلیل داده‌های کلان و پیش‌بینی رفتار گردشگران کمک کند.»	استفاده از هوش مصنوعی، تحلیل داده‌های کلان	فناوری‌های شهری هوشمند و اینترنت اشیا

مأخذ: یافته‌های پژوهش

در جدول ۳، مضامین استخراج شده نشان داده شده‌اند.

جدول ۳. مضامین اصلی و فرعی و کدهای اولیه تحقیق

مضامین اصلی	مضامین فرعی	کدهای اولیه
	برنامه‌ریزی استراتژیک در زمینه امکانات و زیرساخت‌های ورزشی	شناسایی و تجزیه و تحلیل پتانسیل‌های بالقوه و بالفعل گردشگری ورزشی تهران، تدوین برنامه‌ریزی‌های هوشمند و بلندمدت برای توسعه زیرساخت‌های ورزشی؛ به‌کارگیری تفکر و رویکرد سیستمی در مدیریت امکانات ورزشی؛ ایجاد هم‌راستایی و انعطاف‌پذیری در استراتژی‌های توسعه؛ طراحی نقشه راه جامع برای توسعه زیرساخت‌های ورزشی؛ اجرای برنامه‌ریزی مبتنی بر ظرفیت‌سنجی واقعی مناطق مختلف تهران
مدیریت هوشمند و توسعه شهری پایدار	اقتصاد پایدار گردشگری ورزشی	اشتغال‌زایی؛ درآمدزایی بلندمدت؛ توزیع عادلانه منافع؛ رونق اقتصادی؛ توسعه کسب‌وکارهای محلی؛ استفاده از مدل‌های درآمدی نوین؛ تضمین توزیع عادلانه منافع بین ذینفعان؛ دستیابی به رونق اقتصادی پایدار از طریق گردشگری ورزشی؛ توسعه کسب‌وکارهای محلی مرتبط با صنعت ورزش؛ به‌کارگیری مدل‌های درآمدی نوین و خلاقانه؛ توسعه زنجیره ارزش گردشگری ورزشی
	حمل و نقل و شبکه ارتباطی هوشمند	دسترسی و حمل و نقل آسان؛ نوسازی ناوگان حمل و نقل عمومی؛ بهبود دسترسی به اماکن ورزشی؛ هوشمندسازی سیستم حمل و نقل عمومی؛ مدیریت هوشمند ترافیک؛ مدیریت هوشمند ترافیک در مسیرهای منتهی به اماکن ورزشی؛ ایجاد مسیرهای ویژه برای دوچرخه و پیاده‌روی
	مزیت رقابتی پایدار	جذب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی؛ ارائه تسهیلات ویژه به سرمایه‌گذاران؛ استفاده از مدل‌های تطبیقی و موفق؛ ارائه خدمات و تسهیلات ویژه به گردشگران؛ ایجاد تمایز در خدمات ارائه شده به گردشگران
حکمرانی و سیاستگذاری	مشارکت سه‌گانه دولتی، خصوصی و مردم‌نهاد	حذف تصدی‌گری دولت و ارتقای خصوصی‌سازی؛ ایجاد هماهنگی بین نهادهای مسئول؛ استفاده از ظرفیت‌های بخش‌های غیردولتی؛ توسعه مشارکت عمومی - خصوصی در پروژه‌های ورزشی
	ارائه توصیه‌های سیاستی	تدوین قوانین حمایتی برای توسعه گردشگری ورزشی، توسعه همکاری نهاد‌های دولتی و خصوصی؛ گسترش همکاری بین ذینفعان (دولت، بخش خصوصی، جامعه محلی، NGOs)، ایجاد همسویی بین اسناد بالادستی مرتبط

مضامین اصلی	مضامین فرعی	کدهای اولیه
	سیاست گذاری یکپارچه	توسعه تعامل سازمان‌ها و نهادهای اصلی مرتبط؛ بهبود خط‌مشی‌گذاری و تصمیم‌گیری یکپارچه؛ استقرار سیستم پایش و ارزیابی هوشمند؛ ایجاد سازوکار پاسخگویی شفاف و گزارش‌دهی عملکرد
	آموزش و توانمندسازی شهروندان	توسعه آموزش عمومی در زمینه گردشگری ورزشی؛ برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی برای فعالان این حوزه؛ تشویق مشارکت مردم در برنامه‌های گردشگری ورزشی؛ افزایش آگاهی‌های عمومی از فواید گردشگری ورزشی؛ استفاده از ظرفیت رسانه در آموزش مفاهیم پایدار
رویکرد فرهنگی و اجتماعی پایدار	حفظ هویت فرهنگی و میراث شهری	حفظ هویت محلی؛ احترام به آداب و رسوم محلی؛ مشارکت جامعه میزبان؛ حفاظت از میراث ناملموس؛ رعایت اصول معماری و طراحی همساز با فرهنگ و معماری ایرانی - اسلامی
	اخلاق گردشگری و مسئولیت اجتماعی	توجه به تأثیرات روانی - اجتماعی گردشگری ورزشی؛ افزایش تعاملات فرهنگی بین گردشگران و میزبانان؛ ترویج سلامتی و نشاط اجتماعی از طریق ورزش؛ حل تعارضات اجتماعی و کاهش تضادهای فرهنگی؛ افزایش سازگاری جامعه با آسیب‌پذیری و اختلالات؛ تقویت مسئولیت‌پذیری فردی و اجتماعی
	استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر	حفاظت از منابع طبیعی در توسعه اماکن ورزشی؛ کاهش آلودگی‌های زیست‌محیطی؛ مدیریت پسماند در رویدادهای ورزشی؛ بهینه‌سازی مدیریت انرژی در تأسیسات ورزشی؛ استقرار سیستم‌های استاندارد محیط زیستی؛ استفاده از سیاست‌های تشویقی کاهنده آلودگی
محیط‌زیست و اکولوژی پایدار	بهینه‌سازی مصرف	مدیریت تراکم جمعیت و فشار بر منابع طبیعی؛ بهینه‌سازی مصرف آب؛ انرژی و فضا در اماکن ورزشی؛ استقرار سیستم مدیریت منابع مشارکتی؛ راه‌اندازی سیستم مانیتورینگ مصرف انرژی؛ ساماندهی زیرساخت‌های انشعابات شهری
	حفظ تنوع زیستی	رعایت ظرفیت تحمل محیط‌زیستی در توسعه پروژه‌ها؛ اجرای برنامه‌های حفاظت از گونه‌های گیاهی و جانوری؛ حفاظت از محیط زیست در مناطق ورزشی طبیعی؛ استفاده از رویکردهای نوبین حفاظت محیط زیستی
	پایش و ارزیابی اثرات محیط‌زیستی	بررسی و پایش تأثیر بر سلامت گردشگران و ورزشکاران و جامعه میزبان؛ ارزیابی دوره‌ای اثرات پروژه‌های ورزشی بر

مضامین اصلی	مضامین فرعی	کدهای اولیه
		محیط زیست؛ پایش تاب آوری اقلیمی در برنامه ریزی‌ها؛ نظارت مستمر بر عملکرد محیط زیستی پروژه‌ها
	برندینگ و تبلیغات	تصویر مقصد؛ بازاریابی دیجیتال و هوشمند؛ کمپین‌های تبلیغاتی؛ آمیخته بازاریابی؛ بازاریابی شبکه‌های اجتماعی؛ تبلیغات هدفمند جغرافیایی؛ پروژه‌های مشترک با برندهای معتبر
بازاریابی پایدار و توسعه برند	بهبود جذابیت مقصد	جذاب نمودن مجموعه‌های خدمات ورزشی؛ جاذبه‌های ورزشی منحصر به فرد؛ مراکز اقامتی ورزش محور؛ ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده به گردشگران
	ارتقای تصویر برند	ایجاد هویت سازی برند مقصد تهران؛ به کارگیری داستان‌سرایی برند؛ طراحی هویت منحصر به فرد برای گردشگری ورزشی تهران؛ توسعه جایگاه برند در بازارهای هدف
	تجهیزسازی و استفاده از فناوری‌های نوآورانه	توسعه پلتفرم‌های رزرو آنلاین خدمات ورزشی؛ به کارگیری واقعیت مجازی در نمایش امکانات؛ استفاده از هوش مصنوعی در مدیریت خدمات؛ بهره‌گیری از فناوری‌های هوشمند در اماکن ورزشی
توسعه فناوری‌های نوین	ایجاد سامانه یکپارچه مدیریت گردشگری ورزشی	ایجاد پلتفرم هوشمند مدیریت گردشگری ورزشی؛ طراحی پروفایل دیجیتال گردشگر؛ توسعه پلتفرم‌های رزرو یکپارچه؛ تشکیل کارگروه‌های تخصصی فناوری؛ توسعه اپلیکیشن‌های هوشمند خدمات‌رسانی
	فناوری‌های شهری هوشمند و اینترنت اشیا	راه‌اندازی سامانه‌های آنلاین مدیریت خدمات؛ به کارگیری داده‌کاوی و پیش‌بینی هوشمند؛ نصب سیستم‌های نظارتی هوشمند در اماکن ورزشی؛ اجرای تحلیل داده‌های کلان برای تصمیم‌گیری

مأخذ: یافته‌های پژوهش

نکته‌ای که در جدول ۳ تبیین می‌شود این است که تمامی مضامین استخراج شده دارای ارتباط و سنخیت بالایی با یکدیگر داشته که نشان‌دهنده هم‌راستایی آنها می‌باشند. در ادامه، هریک از مضامین فوق توضیح داده می‌شوند.

مدیریت هوشمند شهری یکی از پایه‌های اساسی توسعه پایدار مقصد گردشگری ورزشی محسوب می‌شود که با بهینه‌سازی منابع و هماهنگی میان برنامه‌ریزی‌های کلان، نقش حیاتی ایفا می‌کند. در کلان‌شهری مانند تهران، تحقق این هدف مستلزم به کارگیری سامانه‌های یکپارچه اطلاعاتی، پردازش داده‌های حجیم و تدوین برنامه‌های توسعه‌ای مبتنی بر شواهد است؛ به‌ویژه در حوزه‌هایی چون زیرساخت‌های ورزشی، شبکه حمل‌ونقل عمومی و

خدمات گردشگری. به کارگیری راهکارهای هوشمند مدیریتی نه تنها از طریق کاهش ترافیک و تسهیل دسترسی به فضاهای ورزشی بلکه با ارتقای ایمنی، می تواند تجربه ای متمایز برای گردشگران این حوزه خلق کند. همچنین به منظور تحقق توسعه پایدار گردشگری در کلیه مناطق تهران، وجود عدالت فضایی ضرورت دارد. بدین گونه از تمرکز نامتوازن خدمات و امکانات جلوگیری خواهد شد.

از دیگر ضروریات توسعه پایدار مقصد گردشگری ورزشی در تهران می توان به حکمرانی مطلوب و سیاستگذاری های هماهنگ میان نهادهای دولتی، بخش خصوصی و جامعه محلی اشاره کرد. برای تحقق توسعه پایدار مقصد گردشگری ورزشی در تهران، تدوین قوانین شفاف و ایجاد تشکلهای نظارتی و ارائه مشوق های اقتصادی هدفمند به سرمایه گذاران می تواند جذب منابع مالی و ارتقای کیفیت خدمات را به همراه داشته باشد. از سوی دیگر همکاری مؤثر بین سازمان های متولی ورزش، میراث فرهنگی، محیط زیست و شهرداری تهران از این جهت اهمیت ویژه ای دارد که مانع موازی کاری شده و باعث می شد که تمام پروژه ها در راستای چشم انداز بلندمدت توسعه پایدار قرار گیرند. سیاست گذاری های اثربخش زمانی مفید خواهد بود که با مشارکت فعال ذینفعان محلی همراه باشد و با در نظر گرفتن نیازهای جامعه میزبان طراحی شوند. در این صورت از بروز تعارضات اجتماعی و فرهنگی پیشگیری کرده و زمینه را برای پذیرش بیشتر پروژه ها فراهم می آورد.

گردشگری ورزشی به منظور دستیابی به پایداری واقعی باید میان جذب گردشگر و حفظ اصالت های فرهنگی جامعه میزبان تعادل برقرار کند. این تعادل می تواند با کمک احیای ارزش های بومی و خلق فرصت های تعامل معنادار میان میهمانان و میزبانان در تهران محقق شود. یکی از راهکارهای مؤثر، تلفیق هوشمندانه ورزش و فرهنگ در رویدادهای بین المللی است.

علاوه بر این به منظور کاهش چالش های اجتماعی، می تواند به توانمندسازی جامعه محلی از طریق آموزش های هدفمند درباره منافع گردشگری توجه بیشتری کرد. با مشارکت دادن فعالانه شهروندان در ارائه خدمات گردشگری، نه تنها می توان مقاومت های محلی را کاهش داد بلکه فرصت های شغلی جدیدی نیز برای ساکنین ایجاد می شود.

درعین حال، توسعه گردشگری ورزشی نباید باعث تشدید بحران‌های زیست‌محیطی تهران شود. کلانشهری که هم‌اکنون با معضلاتی چون آلودگی هوا، بحران آب و کاهش سرانه فضای سبز دست‌وپنجه نرم می‌کند، نیازمند رویکردی مسئولانه در برنامه‌ریزی گردشگری ورزشی است. برای دستیابی به این هدف بهتر است با طراحی و احداث فضاهای ورزشی با رعایت اصول معماری سبز، بهره‌گیری از سیستم‌های انرژی تجدیدپذیر در استادیوم‌ها و اماکن ورزشی، اجرای برنامه‌های مدیریت پسماند هوشمند در رویدادهای ورزشی و توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل پایدار برای دسترسی به مراکز ورزشی الگویی نوین از توسعه شهری ارائه دهد. این اقدامات می‌تواند تهران را به الگویی برای توسعه پایدار مقصد گردشگری ورزشی در کلانشهرها تبدیل کند و از تخریب بیشتر محیط زیست جلوگیری می‌کند.

توسعه اکوتوریسم ورزشی با رعایت دقیق ظرفیت‌های زیست‌محیطی در دامنه‌های البرز و دیگر مناطق طبیعی اطراف تهران، می‌تواند گزینه‌ای ایده‌آل برای علاقه‌مندان به کوهنوردی و ورزش‌های طبیعت‌گردی باشد. این رویکرد باید همراه با بازاریابی پایدار باشد که سه بعد کلیدی: پایداری محیطی (حفظ اکوسیستم‌های طبیعی)، پایداری اجتماعی (توجه به حقوق جامعه محلی و شرایط کار منصفانه) و پایداری حاکمیتی (شفافیت در مدیریت و تصمیم‌گیری)، به درستی ادراک شود. برای موفقیت در این مسیر، باید مزیت‌های منحصربه‌فرد تهران (ترکیب طبیعت بکر و امکانات شهری) را شناسایی و معرفی کرد، برندسازی هوشمندانه‌ای انجام داد که همزمان اصالت و مسئولیت‌پذیری را نمایش دهد و از فناوری‌های دیجیتال برای معرفی جاذبه‌ها به بازارهای هدف استفاده نمود.

برای معرفی جاذبه‌های ورزشی تهران به جهان لازم است از ابزارهای دیجیتال و شبکه‌های اجتماعی با مشارکت تأثیرگذاران بهره برد. توسعه برند مقصد باید بر ویژگی‌های منحصربه‌فرد تهران مانند تلفیق ورزش مدرن با میراث تاریخی تمرکز داشته باشد. درعین حال، بازاریابی مسئولانه مستلزم شفافیت، پرهیز از ادعاهای گمراه‌کننده و توجه به انتظارات واقعی گردشگران است تا بتوان رضایت بلندمدت آنها را جلب نمود و تصویری پایدار از تهران به‌عنوان مقصد گردشگری ورزشی ارائه داد.

فناوری‌های نوین با استفاده از راهکارهای دیجیتال در این حوزه شامل سیستم‌های رزرو آنلاین یکپارچه، تجربیات واقعیت افزوده در اماکن ورزشی و تحلیل هوشمند رفتار

گردشگران می‌توانند نقش به‌سزایی در گردشگری ورزشی ایفا می‌کنند. از تأثیرگذاری هوش مصنوعی بر ارتقای کیفیت تجربه گردشگران نباید چشم‌پوشی کرد. از طریق قابلیت‌های گوناگونی مانند پیش‌بینی ترافیک بازدیدکنندگان، مدیریت دینامیک قیمت‌ها و خدمات شخصی‌سازی شده می‌توان تجربه متفاوتی را در ذهن یک گردشگر از تهران ایجاد کرد. همچنین، اپلیکیشن‌های تخصصی با راهنمای هوشمند سفر، دسترسی به اطلاعات و خدمات گردشگری ورزشی را تسهیل می‌کنند و توسعه این اپلیکیشن‌ها می‌توان منجر به ارتقای کیفیت سفر و افزایش رضایت گردشگران شود.

این فناوری‌ها نه تنها رضایت گردشگران را افزایش می‌دهد بلکه مدیریت منابع و برنامه‌ریزی شهری را نیز بهینه می‌سازد. لازمه تحقق گردشگری ورزشی پایدار در تهران هماهنگی سیستماتیک بین عناصر مدیریتی، حکمرانی، فرهنگی، زیست‌محیطی، بازاریابی و فناوری‌های است. این رویکرد یکپارچه تنها با مشارکت فعال تمام ذینفعان - از مسئولان و سرمایه‌گذاران تا جامعه محلی - امکان‌پذیر خواهد بود.

در مرحله بعد که از روش کمی پیمایش استفاده شده است، از خبرگان حوزه ورزش و گردشگری درخواست شد پرسشنامه را مرور کرده و تکمیل نمایند و در صورت نیاز، در نظرها و قضاوت‌های خود تجدیدنظر و دلایل خود را در موارد عدم اجماع ذکر کنند. با در نظر گرفتن شرایط مذکور، مقادیر هر یک از تحلیل‌ها در جداول جداگانه مرقوم گردید. روایی و پایایی پرسشنامه نیز مورد بررسی قرار گرفت. از ۷ تن از خبرگان مربوطه، روایی صوری و محتوایی پرسشنامه مورد بررسی و تأیید قرار گرفت. برای تعیین پایایی درونی، ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد که مقادیر آن قابل قبول بودند. در این بخش، خبرگان پژوهش از خبرگان، اساتید، کارشناسان اجرایی و مدیریتی حوزه گردشگری ورزشی بودند که در زمینه مربوطه، هم سابقه اجرایی و هم سابقه دانشگاهی داشتند. این افراد با استفاده از نمونه‌گیری طبقه‌ای شناسایی شدند و پرسشنامه‌ها میان ۳۹ نفر از آنها توزیع گردید که در پایان، ۳۵ پرسشنامه مسترد شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها به صورت توصیفی و استنباطی انجام شد که هر یک از آنها در جداول مربوطه مشخص شدند. تحلیل‌های مرتبط نیز با استفاده از نرم‌افزار SPSS26 مورد بررسی و تکمیل قرار گرفتند. در جدول ۴ پایایی سازه مشخص شده است.

جدول ۴. پایایی، میانگین و انحراف معیار مؤلفه‌ها

انحراف معیار	میانگین	آلفای کرونباخ	ابعاد
۰/۵۹۱	۴/۰۲۲	۰/۷۷۶	مدیریت هوشمند و توسعه شهری پایدار
۰/۵۱۷	۴/۲۶۴	۰/۷۲۴	حکمرانی و سیاستگذاری
۰/۴۶۲	۴/۳۵۰	۰/۷۷۸	رویکرد فرهنگی و اجتماعی پایدار
۰/۵۵۶	۴/۲۲۲	۰/۷۹۶	محیط زیست و اکولوژی پایدار
۰/۴۳۹	۴/۴۲۸	۰/۷۹۳	بازاریابی پایدار و توسعه برند
۰/۳۹۸	۴/۶۵۷	۰/۷۹۸	توسعه فناوری‌های نوین

مأخذ: یافته‌های پژوهش

همانطور که در جدول ۴ ملاحظه می‌شود اکثر ابعاد میانگین بالاتر از ۴ دارند و بالاترین میانگین مربوط به «توسعه فناوری‌های نوین» (۴/۶۵) و پایین‌ترین میانگین مربوط به «مدیریت هوشمند و توسعه شهری پایدار» (۴/۰۲) است. همچنین، کمترین انحراف معیار مربوط به بُعد «توسعه فناوری‌های نوین» (۰/۳۹۸) و بیشترین انحراف معیار به بُعد «مدیریت هوشمند و توسعه شهری پایدار» (۰/۵۹۱) است. به‌طور کلی، تمام میانگین‌ها در نیمه بالایی مقیاس قرار دارند.

جدول ۵. آماره تی

ابعاد	آماره تی	معناداری	تفاوت میانگین	فاصله اطمینان تفاوت	
				پایین‌تر	بالاتر
مدیریت هوشمند و توسعه شهری پایدار	۱۰/۲۲۸	۰/۰۰۰	۱/۲۲۰	۰/۸۱۹	۱/۲۲۶
حکمرانی و سیاست‌گذاری	۱۴/۴۴۳	۰/۰۰۰	۱/۲۶۴	۱/۰۸۶	۱/۴۴۲
رویکرد فرهنگی و اجتماعی پایدار	۱۷/۲۶۶	۰/۰۰۰	۱/۳۵۰	۱/۱۹۱	۱/۵۰۸
محیط زیست و اکولوژی پایدار	۱۲/۹۹۳	۰/۰۰۰	۱/۲۲۲	۱/۰۳۱	۱/۴۱۴
بازاریابی پایدار و توسعه برند	۱۹/۲۲۴	۰/۰۰۰	۱/۴۲۸	۱/۲۷۷	۱/۵۷۹
توسعه فناوری‌های نوین	۲۴/۶۳۳	۰/۰۰۰	۱/۶۵۷	۱/۵۲۰	۱/۷۹۳

مأخذ: یافته‌های پژوهش

همانطور که در جدول ۵ ملاحظه می‌شود، تمام ابعاد تفاوت معنی‌داری با مقدار آزمون (۳) نشان می‌دهند ($p < 0.001$) که بیشترین تفاوت میانگین مربوط به بُعد «توسعه فناوری‌های

نویسن «با مقدار ۱/۶۵۷ است و کمترین تفاوت مربوط به بُعد «مدیریت هوشمند و توسعه شهری پایدار» با مقدار ۱/۰۲۳ است. فاصله‌های اطمینان نشان می‌دهند تفاوت‌ها در سطح اطمینان ۹۵٪ معنی‌دار هستند. این نتایج نشان می‌دهد تمام سازه‌های مورد بررسی به‌طور معنی‌داری بالاتر از حد متوسط (۳) ارزیابی شده‌اند.

جدول ۶. آزمون آماره مؤلفه‌ها و آزمون فریدمن

ابعاد	رتبه‌بندی	آزمون آماره مؤلفه‌ها
مدیریت هوشمند و توسعه شهری پایدار	۳/۰۵	تعداد ۳۵
حکمرانی و سیاست‌گذاری	۳/۲۴	مربع‌کای ۲۷/۷۱۲
رویکرد فرهنگی و اجتماعی پایدار	۳/۶۱	درجه آزادی ۵
محیط‌زیست و اکولوژی پایدار	۳/۱۰	معناداری ۰/۰۰۰
بازاریابی پایدار و توسعه برند	۳/۸۳	
توسعه فناوری‌های نوین	۴/۶۷	

مأخذ: یافته‌های پژوهش

همانطور که در جدول ۶ ملاحظه می‌شود، بُعد توسعه فناوری‌های نوین با میانگین رتبه ۴/۶۷ به‌عنوان مهمترین عامل و به ترتیب، ابعاد «بازاریابی پایدار و توسعه برند؛ رویکرد فرهنگی و اجتماعی پایدار؛ حکمرانی و سیاست‌گذاری؛ محیط‌زیست و اکولوژی پایدار» در رتبه‌های بعدی می‌باشند.

نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که توسعه پایدار گردشگری ورزشی تهران مستلزم توجه همزمان به ابعاد اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و فناوری است. این یافته‌ها با نتایج مطالعات بین‌المللی از جمله مورفولاکی و همکاران (۲۰۲۳) که بر نقش یکپارچه ساز فناوری در توسعه مقاصد پایدار تأکید داشتند، همسو است. همچنین همخوانی با پژوهش سودارمانتو و همکاران (۲۰۲۵) در زمینه اهمیت بازاریابی پایدار و مدیریت یکپارچه ذینفعان مشاهده می‌شود.

یافته‌های این پژوهش از نظر تأکید بر مدیریت یکپارچه با نتایج گونزالز-گارسیا و همکاران (۲۰۲۲) و پریک و همکاران (۲۰۲۲) همسو است که بر طراحی و مدیریت یکپارچه در توسعه پایدار تأکید داشتند.

در بعد حفاظت زیست‌محیطی، یافته‌های حاضر با مطالعات مالن و چارد (۲۰۱۱) و کالینز و فلین (۲۰۰۸) همخوانی دارد که به ترتیب بر کاهش تأثیرات اکولوژیکی و رعایت اصول پایداری محیط زیستی تأکید کردند.

در زمینه بعد اجتماعی، نتایج این پژوهش با یافته‌های هایگم و هینچ (۲۰۰۹) مطابقت دارد که بر حفاظت از فرهنگ‌ها و جوامع محلی تأکید داشتند.

از منظر فناوری، یافته‌های این تحقیق با مطالعه چن و همکاران (۲۰۲۵) همسو است که به نقش فناوری‌های دیجیتال در ارتقای تجربه گردشگران ورزشی اشاره کردند. آنها نشان دادند، به کارگیری فناوری‌های دیجیتال (مانند اپلیکیشن‌های جامع) می‌تواند تجربه گردشگران ورزشی را قابل ملاحظه ارتقاء دهد.

تأکید بر بازاریابی مسئولانه و پایدار که گیسون (۲۰۰۴) و وید و بول^۱ (۲۰۱۲) نیز بر آن تأکید داشتند، به عنوان عاملی کلیدی در جذب گردشگران ورزشی پایدار شناسایی شد. پایداری در گردشگری ورزشی به عنوان یک چارچوب یکپارچه، مستلزم هماهنگی میان جنبه‌های اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و مدیریتی است. هدف اصلی مطالعه حاضر کشف و رتبه‌بندی عوامل کلیدی مؤثر بر توسعه پایدار مقصد گردشگری در تهران است. نتایج نشان می‌دهد که توسعه پایدار در گرو در نظر گرفتن همزمان مؤلفه‌های اساسی متعددی است که لازمه ایجاد ظرفیت‌های مناسب است. این ظرفیت‌ها در صورتی که در سایه برنامه‌ریزی علمی و مدیریت آگاهانه باشند، قادرند زمینه‌ساز توسعه پایدار در این حوزه باشند. پیشرفتی که در آن توازن در رونق مالی، صیانت از منابع طبیعی، انصاف اجتماعی و خشنودی ذی‌نفعان به صورت جامع مدنظر قرار می‌گیرد. با توجه به ویژگی‌های خاص تهران، تشخیص دقیق عناصر کلیدی مؤثر و طراحی سیاست‌های اجرایی، اهمیت بالایی دارد. تهران به واسطه چشم‌اندازهای طبیعی که در مجاورت کوه‌های البرز، از گوناگونی آب‌وهوایی و چشمگیری بهره می‌برد و همچنین بستر مناسبی برای ایجاد انواع ورزش‌ها همچون: صعود به ارتفاعات، ورزش‌های زمستانی، ورزش‌های دیواره‌ای و رکاب‌زنی در مسیرهای کوهستانی فراهم شده است. همچنین، استقرار مجتمع‌های ورزشی نظیر ورزشگاه آزادی، مجموعه تربیت بدنی انقلاب و مسیرهای ویژه دوچرخه، توانمندی بی‌نظیری برای میزبانی رقابت‌های ورزشی و امکان برگزاری مسابقات ورزشی در سطح داخلی و جهانی را به میزان قابل توجهی

افزایش داده‌اند. به منظور بهره‌مندی از این ظرفیت‌ها لازم است که در شیوه‌های مدیریت و ارتقای شاخص‌های کیفی بازنگری شود. شهر تهران به واسطه مرکزیت سیاسی کشور و با داشتن امکانات ورزشی متنوع، جذابیت‌های تمدنی و شرایط جغرافیایی خاص، فرصت تبدیل به یک قطب مهم گردشگری ورزشی را در خود دارد اما دستیابی به این جایگاه نیازمند اجرای برنامه‌ای کامل و پایدار است که ابعاد مختلفی را پوشش می‌دهد. این ابعاد شامل: مدیریت هوشمند، سیاست‌گذاری اثربخش، ثبات فرهنگی - اجتماعی، حفاظت از اکوسیستم، بازاریابی پایدار و به‌کارگیری فناوری‌های روزآمد است که باید به صورت هماهنگ مد نظر قرار گیرند. از دیگر مزایای گردشگری ورزشی می‌توان به اثرگذاری آن بر پیشرفت اقتصادی شهر اشاره کرد. اثراتی که توسعه گردشگری ورزشی بر رونق بخشی مستقیم صنعت ورزش دارد می‌تواند محرک صناعی چون صنعت مهمانداری، سیستم‌های حمل‌ونقل شهری و بین‌شهری، خدمات پذیرایی و توریستی و تولید تجهیزات و پوشاک ورزشی شود. همچنین پتانسیل اشتغال‌زایی چشمگیری با خود به همراه دارد برای مثال می‌تواند طیف وسیعی از مشاغلی در زمینه راهنمای تورهای ورزشی، مدیر برنامه‌های رویدادهای ورزشی و مریان بین‌المللی رشته‌های مختلف ایجاد کند.

به نظر می‌رسد دستیابی به توسعه پایدار در تهران در گرو سرمایه‌گذاری در تربیت نیروی انسانی ماهر، ایجاد مراکز تخصصی آموزش مهارت‌های مرتبط و تدوین استانداردهای حرفه‌ای در این حوزه است و مستلزم اتخاذ رویکردی سیستمی و فرابخشی است. داده‌های پژوهش مؤید آن است که مدیریت یکپارچه، حفظ محیط زیست و تقویت مشارکت اجتماعی در کنار رشد اقتصادی باید به صورت هماهنگ تقویت شوند. الگویی که موجب توسعه پایدار در تهران می‌شود شامل سه وجه، حاکمیت (نقش تسهیل‌گر و ناظر)، بخش خصوصی (موتور محرک سرمایه‌گذاری) و جامعه محلی (ذینفع اصلی و ناظر کیفی) است. هرچند این مسیر با چالش‌هایی مانند تداخل وظایف نهادی، محدودیت منابع مالی و مقاومت‌های فرهنگی روبه‌روست اما با اتخاذ راهکارهای عملیاتی همچون تشکیل کارگروه‌های فرابخشی، جذب سرمایه‌گذاری‌های هدفمند و اجرای برنامه‌های ترویجی می‌توان بر این موانع غلبه کرد. موفقیت این طرح مستلزم اجرای گام‌به‌گام با اولویت‌بندی دقیق و پایش مستمر نتایج است. در صورت تحقق این شرایط، تهران می‌تواند به الگویی موفق در توسعه پایدار گردشگری ورزشی تبدیل شود که قابلیت تعمیم به سایر کلان‌شهرهای

کشور را نیز خواهد داشت. این فرآیند نه تنها موجب رونق اقتصادی می شود بلکه با حفظ محیط زیست و افزایش مشارکت اجتماعی، الگویی متوازن از توسعه را ارائه خواهد داد. با بهره گیری از این الگوهای جهانی و تطبیق آنها با شرایط خاص تهران، می توان به الگویی بومی برای توسعه پایدار گردشگری ورزشی دست یافت. اگرچه یافته های این پژوهش با بسیاری از مطالعات پیشین همسو است اما نوآوری اصلی آن در موارد زیر نهفته است:

- ارائه مدل بومی برای کلان شهر تهران با توجه به ویژگی های خاص جغرافیایی و فرهنگی

- اولویت بندی عوامل مؤثر در بستر تهران که در مطالعات پیشین مشاهده نشده است
- تلفیق ابعاد مختلف پایداری در چارچوب یکپارچه ویژه کلان شهرها

برای محقق شدن این چشم انداز، پیشنهاد می شود اقدامات اجرایی زیر لحاظ گردند: پیشنهادهای اجرایی این پژوهش شامل تشکیل «شورای عالی گردشگری ورزشی تهران» و توسعه اپلیکیشن جامع گردشگری ورزشی است که می تواند با الهام از تجارب موفق بین المللی، زمینه تبدیل تهران به قطب گردشگری ورزشی منطقه را فراهم آورد. این پژوهش نشان می دهد که تلفیق یافته های بومی با تجارب بین المللی می تواند مسیر توسعه پایدار گردشگری ورزشی تهران را تسهیل نماید.

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

ORCID

Rahim Zare

<https://orcid.org/0000-0001-9046-026X>

References

- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi/abs/10.1191/1478088706qp063oa>
- Cernat, L., & Gourdon, J. (2012). Paths to success: Benchmarking cross-country sustainable tourism. *Tourism Management*, 33(5), 1044-1056. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2011.12.007>
- Chen, L., Han, L., Wang, L. & Dong, L. (2025). Research on the impact of the digital economy and environmental regulation on carbon emission of the sporting goods manufacturing industry in the context of low

- carbon economy. *International Journal of Low-Carbon Technologies*, 20, 1875-1884. <https://doi.org/10.1093/ijlct/ctaf119>
- Collins, A. & Flynn, A. (2008). Measuring the environmental sustainability of a major sporting event. *Tourism Economics*, 14(4), 751-768. <https://doi.org/10.5367/000000008786440120>
- Emami, A., Javid, M., Moharamzadeh, M. & Imanzadeh, M. (2023). Exploring the factors affecting sports tourism destination image. *Sports Business Journal*, 3(3), 67-88. <https://doi.org/10.22051/SBJ.2023.43801.1096>
- Fredline, L., Raybould, M., Jago, L., & Deery, M. (2005, July). Triple bottom line event evaluation: A proposed framework for holistic event evaluation. In Allen J. Ed., *Proceedings of International Event Research Conference July*. <https://vuir.vu.edu.au/id/eprint/2218>
- <https://doi.org/10.1080/14775080306236> Gammon, S. & Robinson, T. (2003). Sport and tourism: A conceptual framework. *Journal of Sport & Tourism*, 8(1), 21-26. <https://doi.org/10.1080/14775080306236>
- Gharibpoor, K., Safari, L., Nasiri Farsani, M. & Majedi, N. (2024). Systematic Review: Developing Sports Tourism for Sustainable Economic Development. *AI and Tech in Behavioral and Social Sciences*, 2(4), 1-10. <https://doi.org/10.61838/kman.aitech.2.4.1>
- Gibson, H. J. (2004). Moving beyond the “what is and who” of sport tourism to understanding “why”. *Journal of Sport & Tourism*, 9(3), 247-265. <https://doi.org/10.1080/1477508042000320232>
- González-García, R.J., Martínez-Rico, G., Bañuls-Lapuerta, F. & Calabuig, F. (2022). Residents’ perception of the impact of sports tourism on sustainable social development. *Sustainability*, 14(3), 1232. <https://doi.org/10.3390/su14031232>
- Hanna, P., Font, X., Scarles, C., Weeden, C. & Harrison, C. (2018). Tourist destination marketing: From sustainability myopia to memorable experiences. *Journal of Destination Marketing & Management*, 9, 36-43. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2017.10.002>
- Higham, J. & Hinch, T. (2009). *Sport and tourism: Globalization, mobility and identity*. Butterworth-Heinemann <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9780080942643/sport-tourism-james-higham-tom-hinch>
- Hsanshahi, Z., Jamshidian, L.S. & Torkfar, A. (2021). Investigating the effects of destination branding on the development of sports tourism with the mediating role of economic contexts in the southern provinces of Iran. *Sport Management Journal*, Articles in Press, Accepted Manuscript Available Online from 22 September 2021. <https://doi.org/10.22059/jsm.2021.327716.2774> [In Persian].
- Javid, M., Bagheri, G., Moghadamzadeh, A., Assadi, H. & Almasi, H. (2021). Determining effective indicators on seasonal pattern of sport tourism destinations case study, Ardabil province. *Sport Management Journal*, 13(2), 539-546. <https://doi.org/10.22059/jsm.2020.293457.2369>
- Kim, K., Uysal, M. & Sirgy, M.J. (2013). How does tourism in a community impact the quality of life of community residents? *Tourism*

- management*, 36, 527-540.
<https://doi.org/10.1016/j.tourman.2012.09.005>
- <http://ojs.aishe.org/index.php/aishe-j/article/view/335>Mallen, C. & Chard, C. (2011). A framework for debating the future of environmental sustainability in the sport academy. *Sport Management Review*, 14(4), 424-433. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2011.03.003>
- Martins, H., Carvalho, P. & Almeida, N. (2021). Destination brand experience: A study case in touristic context of the Peneda-Gerês national park. *Sustainability*, 13(21), 11569. <https://doi.org/10.3390/su132111569>
- Mazza, B. (2023). A theoretical model of strategic communication for the sustainable development of sport tourism. *Sustainability*, 15(9), 7039. <https://doi.org/10.3390/su15097039>
- Mccool, S., Butler, R., Buckley, R., Weaver, D., & Wheeler, B. (2013). Is concept of sustainability utopian: Ideally perfect but impracticable?. *Tourism Recreation Research*, 38(2), 213-242. https://www.academia.edu/11761212/Sustainable_Tourism_Guiding_Fiction_Social_Trap_or_Path_to_Resilience .
- Morfoulaki, M., Myrovali, G., Kotoula, K.M., Karagiorgos, T. & Alexandris, K. (2023). Sport tourism as driving force for destinations' sustainability, *Sustainability*, 15(3), 2445. <https://doi.org/10.3390/su15032445>
- Panagiotopoulos, P., Mitoula, R., Georgitsoyanni, E., & Theodoropoulou, E. (2022). The Contribution of Sports Tourism to Sustainable Development Based on Sustainable Development Indicators—The Case of Greece. *International Journal of Multidisciplinary Research and Analysis*, 5(07), 1666-1678. <https://doi.org/10.47191/ijmra/v5-i7-10>
- Perić, M., Badurina, J.Đ. & Wise, N. (2022). *Sports tourism and event impacts*. In *A Research Agenda for Event Impacts*; Edward Elgar Publishing: Cheltenham, UK, 2022. <https://doi.org/10.4337/9781839109256.00015>
- <https://doi.org/10.1080/14775080701736957>Pigeassou, C. (2004). Contribution to the definition of sport tourism. *Journal of Sport & Tourism*, 9(3), 287-289.. <https://doi.org/10.1080/1477508042000320205>
- Ranacher-Lackner, V., & Zehrer, A. (2022). Die Wahrnehmung von Resilienz in Krisenzeiten auf Destinations-und Branchenebene aus Sicht von Unternehmer/innen. In *Resilienz als Strategie in Region, Destination und Unternehmen: Eine raumbezogene Perspektive* (pp. 309-333). Wiesbaden: Springer Fachmedien Wiesbaden.. https://doi.org/10.1007/978-3-658-37296-5_11
- Sherwood, P. (2008). *A triple bottom line evaluation of the impact of special events: The development of indicators* (Doctoral dissertation, Victoria University). <https://vuir.vu.edu.au/id/eprint/1440>
- Sudarmanto, E., Budi Raharjo, B., Kristiyanto, A., Sulaiman, S., Setyawati, H., Priyono, B. & Jariono, G. (2025). A systematic review for the

- development of sustainable tourism destinations based on sports tourism. *Retos*, 62, 646-654. <https://doi.org/10.47197/retos.v62.108401>
- Stoddard, J.E., Pollard, C.E. & Evans, M.R. (2012). The triple bottom line: A framework for sustainable tourism development. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 13(3), 233-258. <http://doi.org/10.1080/15256480.2012.698173>
- Taks, M. (2013). Social sustainability of non-mega sport events in a global world1. *European Journal for Sport and Society*, 10(2), 121-141. <https://doi.org/10.1080/16138171.2013.11687915>
- Tomino, A.C., Perić, M. & Wise, N. (2020). Assessing and considering the wider impacts of sport-tourism events: a research agenda review of sustainability and strategic planning elements. *Sustainability*, 12, 4473. <http://doi.org/10.3390/su12114473>
- Widianingsih, I., Abdillah, A., Herawati, E., Dewi, A.U., Miftah, A.Z., Adikancana, Q.M., ... & Sasmono, S. (2023). Sport tourism, regional development, and urban resilience: a focus on regional economic development in Lake Toba District, North Sumatra, Indonesia. *Sustainability*, 15(7), 5960. <https://doi.org/10.3390/su15075960>
- Weed, M. & Bull, C. (2012). *Sports tourism: Participants, policy and providers*. Routledge. <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9780080942117/sports-tourism-mike-weed-chris-bull>
- World Tourism Organization. (2013). *Sport Tourism and the Sustainable Development Goals (SDGs)*; UNWTO: Madrid, Spain, 2013. <https://trz.subu.edu.tr/sites/trz.subu.edu.tr/files/2021-12/sports%20tourism%20and%20sustainable%20development%20goals.pdf>
- Zare, R., Mahmoudi, A. & HemmatYar, Z. (2023). Exploring the role of sport tourism on the cultural and moral promotion of society. *International Journal of Tourism, Culture & Spirituality*, 6(2), 45-56. <http://doi.org/10.22133/IJTCS.2024.430833.1153>

استناد به این مقاله: زارع، رحیم. (۱۴۰۴). شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر در توسعه پایدار مقصد گردشگری ورزشی شهر تهران. مدیریت توسعه پایدار در ورزش، ۶(۱۵)، ۳۱-۵۶

Journal of Sustainable Development in Sport Management is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.